

Saksframlegg

Høyring - framlegg til nytt inntektssystem for kommunane

Saksnummer	Utval	Møtedato
003/16	Formannskapet	12.02.2016
006/16	Kommunestyret	25.02.2016

Kommunestyret har endeleg avgjerdsmynde i saka.

Utsende saksdokument

Høyringsskriv

Høyringsnotat - framlegg til nytt inntektssystem for kommunane

Skriv frå KS om høyring

KS-notat om framlegg til nytt inntektssystem

KS-utrekning: Sogn og Fjordane - økonomiske utslag

Kopi av illustrasjonsmodell frå KS

Nytt inntektssystem - artikkel frå KR 21-01-2016

Ikkje utsende saksdokument

- ...

Bakgrunn for saka

Inntektssystemet for kommunane skal fordele økonomiske ressursar på ein måte som bidreg til å gje eit likeverdig tenestetilbod over heile landet. Systemet inneheld mekanismar som bidreg til å sikre rettvis ressurstilgang for å kompensere for ulikt nivå på skatteinntekter, ulik aldersfordeling, ulik geografi og andre faktorar som gjev kommunane betre eller dårlegare moglegheiter til å få til eit likeverdig tilbod. Av offentlege ressursar som ikkje er teke omsyn til gjennom inntektssystemet kan nemnast til dømes ulik tilgang mellom kommunane på statlege arbeidsplassar, statlege tenestetilbod som sjukehus, utdanningsinstitusjonar, statlege verksemder, kulturinstitusjonar, politi og transport- og infrastrukturtilbod.

Kommunal- og regionaldepartementet har sendt på høyring framlegg til nytt inntektssystem for kommunesektoren, med frist 1. mars 2016. Det nye systemet er eit ledd i å få til ein ny tenleg kommunestruktur, og skal leggjast til grunn i kommuneproposisjonen for 2017.

Saksvurdering og konklusjon

Gulen kommune er mellom kommunane som tapar mest pr innbyggjar i framlegget til nytt system. I hovudsak skuldast dette at kriteria som skal gjere det mogleg å gje likeverdig tenestetilbod i område med store reiseavstandar (kriteria Sone og Nabo) er vekta ned i framlegget. Kommunen tapar kr 1 666 pr innb. på at desse kriteria er vekta ned utifrå vedlagte illustrasjonsmodell frå KS. I tillegg tapar kommunen om lag kr 321 pr innb. på at aldersgruppa 90 år og over vert vekta ned og aldersgruppa 80-89 år vert vekta opp. Elles har Gulen tap knytt til at sosiale utfordringar er tillagt meir vekt i inntektssystemet enn tidlegare, og at psykisk utviklingshemma over 16 år er vekta ned. Sist nemnde faktor skal kompensast ved at øymerkt tilskot til denne gruppa skal trappast opp, men dette ligg utafor inntektssystemet.

Urbanitetskriteriet og ein «opphopingsindeks» basert på sosiale kriteria er tilrådd tatt vekk, noko som til ein viss grad utliknar tapet for Gulen knytt til at sosiale utfordringar er vekta opp. Men samla sett vert tapet pr innbyggjar kr 1 822 om framlegget til endringa av kostnadsnøkkelen for utgiftsbehov vert vedtatt utan «strukturkriteriet».

«Strukturkriteriet» inneber at kommunar med gjennomsnittleg reiselengd over eit visst nivå får kompensasjon for ufrivillige kostnadsulempar. Tre alternativ er skissert:

- 1) Kommunar med gjennomsnittleg reiselengd på minst 13,3 km for å nå 5 000 innb. får basistilskot
- 2) Kommunar med gjennomsnittleg reiselengd på minst 16,6 km for å nå 5 000 innb. får basistilskot
- 3) Kommunar med gjennomsnittleg reiselengd på minst 25,4 km for å nå 5 000 innb. får basistilskot

Tal kommunar som får basistilskot vert færre jo høgare reiselengd som vert sett, og kvar av dei som får, får meir. Gulen kommune skårar nest høgast i Sogn og Fjordane på reiselengd (36,7 km), og vil få kr 208 meir pr innb. ved alternativ 3) enn alternativ 1), som høvesvis vil gje inntekt på kr 333 pr innb. og kr 538 pr innb.

Samla tap pr innb. med nytt inntektssystem er kr 1 822 minus strukturkompensasjonen, dvs. frå kr 1 489 til kr 1 284, utifrå føresetnadene KS legg til grunn.

Utifrå eit folketal på 2 374, som etter 3. kvartal 2015, vert samla tap med nytt inntektssystem kr 3-3,5 mill. årleg, avhengig av grensesettinga i strukturkriteriet. Gulen kommune er mellom kommunane som tapar mest på framlegget til nytt inntektssystem. Utifrå alternativ 2) tapar Gulen kommune samla sett niende mest pr innb. av alle kommunar i Noreg, jf. artikkel frå Kommunal rapport, som er vedlagt.

Om lag kr 150 mill. årleg av Gulen kommune sin økonomiske ressurstilgang er kanalisert gjennom inntektssystemet, dvs. om lag 70% av kommunen sine brutto driftsinntekter. Inntektssystemet er difor viktig for kommunen, og fordelingskriteria er av administrasjonen opplevd som stort sett logiske. Når det gjeld kriteriet Utdanningsnivå i nøkkelen for fordeling av ressursar til barnehage er det vanskeleg å forstå kvifor dette kriteriet skal bidra til rettviss fordeling. At høgare utdanningsnivå i kommunen skal gje behov for meir pengar til barnehage, som dette kriteriet legg til grunn, framstår som omvendt sosialt, og såleis ulogisk i eit system som skal styrkje dei som treng det mest. Administrasjonen tilrår å kommentere dette i høyringa.

Administrasjonen sitt framlegg til vedtak

1. Gulen kommune meiner kriteria som skal kompensere for meirutgifter ved lange reiseavstander og stort areal er vekta altfor lågt i det nye inntektssystemet. Det vert vanskelegare for kommunar som Gulen å sikre gode og tenlege vegar, offentlege tenestetilbod som oppfyller krav i lov og føresegner i rimeleg nærleik og likeverdig tilgang på basistjenester elles med mindre tilgang på økonomiske ressursar.
2. At tilgang på ressursar til eit likeverdig barnehagetilbod over heile landet skal fremjast gjennom å fordele ressursar utifrå utdanningsnivået i kommunen er framleis vanskeleg å forstå.
3. Gulen kommune er nøgd med at det nye inntektssystemet skil mellom frivillig og ufrivillig «liten» gjennom det nye strukturkriteriet, og at det er ein viss forståing for at det er ein «startkostnad» for ein kommune i høve til å ha ein bemanning, administrative system, IKT-system, folkevalde styringsfunksjonar og anna som sikrar at kommunen greier å fylle rolla som del av det offentlege systemet i landet.

Behandling i Formannskapet 12.02.2016

Nytt felles framlegg til vedtak frå formannskapet

1. Gulen kommune meiner kriteria som skal kompensere for meirutgifter ved lange reiseavstander og stort areal er vekta altfor lågt i det nye inntektssystemet.
2. Det er viktig at ein søker å finne kriterier som synleggjer ekstra kostnader knytt til avstandar og distriktpolitiske utfordringar, men slik framlegget ligg føre no, vil det få for store konsekvensar for Gulen kommune. Gulen kommune er ein av dei mest spreiddbygde kommunane i landet. Vi har ein desentralisert struktur på tenestene, organisert i små einingar. Likevel opplever vi at nokre av skuleborna våre må reise 1 time kvar veg for å komme til skulen. Det vert vanskelegare for kommunar som Gulen å sikre gode og tenlege vegar, offentlege tenestetilbod som oppfyller krav i lov og føresegner i rimeleg nærleik og likeverdig tilgang på basistjenester elles med mindre tilgang på økonomiske ressursar.
3. At tilgang på ressursar til eit likeverdig barnehagetilbod over heile landet skal fremjast gjennom å fordele ressursar utifrå utdanningsnivået i kommunen er framleis vanskeleg å forstå.
4. Gulen kommune er nøgd med at det nye inntektssystemet skil mellom frivillig og ufrivillig «liten» gjennom det nye strukturkriteriet, og at det er ein viss forståing for at det er ein «startkostnad» for ein kommune i høve til å ha ein bemanning, administrative system, IKT-system, folkevalde styringsfunksjonar og anna som sikrar at kommunen greier å fylle rolla som del av det offentlege systemet i landet. Som ufrivillig «liten» opplever vi likevel at vi vert straffa ved at kostnadsnøklar som sone og nabo vert vekta ned.

Røysting

Det nye felles framlegget vart samrøystes vedteke.

Vedtak FSK-003/16

1. Gulen kommune meiner kriteria som skal kompensere for meirutgifter ved lange reiseavstander og stort areal er vekta altfor lågt i det nye inntektssystemet.
2. Det er viktig at ein søker å finne kriterier som synleggjer ekstra kostnader knytt til avstandar og distriktpolitiske utfordringar, men slik framlegget ligg føre no, vil det få for store konsekvensar for Gulen kommune. Gulen kommune er ein av dei mest spreiddbygde kommunane i landet. Vi har ein desentralisert struktur på tenestene, organisert i små einingar. Likevel opplever vi at nokre av skuleborna våre må reise 1 time kvar veg for å komme til skulen. Det vert vanskelegare for kommunar som Gulen å sikre gode og tenlege vegar, offentlege tenestetilbod som oppfyller krav i lov og føresegner i rimeleg nærleik og likeverdig tilgang på basistjenester elles med mindre tilgang på økonomiske ressursar.
3. At tilgang på ressursar til eit likeverdig barnehagetilbod over heile landet skal fremjast gjennom å fordele ressursar utifrå utdanningsnivået i kommunen er framleis vanskeleg å forstå.
4. Gulen kommune er nøgd med at det nye inntektssystemet skil mellom frivillig og ufrivillig «liten» gjennom det nye strukturkriteriet, og at det er ein viss forståing for at det er ein «startkostnad» for ein kommune i høve til å ha ein bemanning, administrative system, IKT-system, folkevalde styringsfunksjonar og anna som sikrar at kommunen greier å fylle rolla som del av det offentlege systemet i landet. Som ufrivillig «liten» opplever vi likevel at vi vert straffa ved at kostnadsnøklar som sone og nabo vert vekta ned.

Behandling i Kommunestyret 25.02.2016

Nytt framlegg frå Venstre:

Nytt punkt 5: «Uavhengig av kva kommunar som slår seg saman, inneber det nye inntektssystemet ei massiv omfordeling frå distrikta, til sentrale stork, i hovudsak hovudstodområdet. Dette er ei utvikling vi er svært kritiske til.»

Røysting

Forslag frå formannskapet med framlegg frå Venstre vert samrøystes vedteke.

Vedtak KOM-006/16

1. Gulen kommune meiner kriteria som skal kompensere for meirutgifter ved lange reiseavstander og stort areal er vekta altfor lågt i det nye inntektssystemet.
2. Det er viktig at ein søker å finne kriterier som synleggjer ekstra kostnader knytt til avstandar og distriktpolitiske utfordringar, men slik framlegget ligg føre no, vil det få for store konsekvensar for Gulen kommune. Gulen kommune er ein av dei mest spreiddbygde kommunane i landet. Vi har ein desentralisert struktur på tenestene, organisert i små einingar. Likevel opplever vi at nokre av skuleborna våre må reise 1 time kvar veg for å

komme til skulen. Det vert vanskelegare for kommunar som Gulen å sikre gode og tenlege vegar, offentlege tenestetilbod som oppfyller krav i lov og føresegner i rimeleg nærleik og likeverdig tilgang på basistjenester elles med mindre tilgang på økonomiske ressursar.

3. At tilgang på ressursar til eit likeverdig barnehagetilbod over heile landet skal fremjast gjennom å fordele ressursar utifrå utdanningsnivået i kommunen er framleis vanskeleg å forstå.

4. Gulen kommune er nøgd med at det nye inntektssystemet skil mellom frivillig og ufrivillig «liten» gjennom det nye strukturkriteriet, og at det er ein viss forståing for at det er ein «startkostnad» for ein kommune i høve til å ha ein bemanning, administrative system, IKT-system, folkevalde styringsfunksjonar og anna som sikrar at kommunen greier å fylle rolla som del av det offentlege systemet i landet. Som ufrivillig «liten» opplever vi likevel at vi vert straffa ved at kostnadsnøklar som sone og nabo vert vekta ned.

5. Uavhengig av kva kommunar som slår seg saman, inneber det nye inntektssystemet ei massiv omfordeling frå distrikta, til sentrale stork, i hovudsak hovudstodområdet. Dette er ei utvikling vi er svært kritiske til.